

Sveriges lantbruksuniversitet
Fakulteten för Veterinärmedicin och husdjursvetenskap
Hippologenheten

Seminariekurs i hästens biologi, 5 hp

2018

Orsaker till att den militära stallbackskulturen lever kvar

Wilma Liman

Strömsholm

HANDLEDARE:

Gabriella Thorell, Strömsholm

Seminariekurs i hästens biologi (HO0084) är en obligatorisk del i hippologutbildningen och syftar till att ge de studerande grundläggande träning i att självständigt och på ett vetenskapligt sätt kunna analysera och relatera olika värden, samt redogöra för uppgift skriftligt och muntligt. Föreliggande arbete är således ett studentarbete på A-nivå och dess innehåll, resultat och slutsatser bör bedömas mot denna bakgrund.

Innehållsförteckning

REFERAT	2
INLEDNING	2
LITTERATURSTUDIE	2
DISKUSSION	4
<i>Slutsats</i>	6
REFERENSER	7
<i>Litteratur</i>	7

REFERAT

Stallbackskulturen uppfattas än idag som militärisk trots att militären sedan länge har avvecklat sin hästverksamhet i Sverige. Syftet med den här uppsatsen är att studera den befintliga forskningen för att undersöka om den militära stallbackskulturen fortfarande lever kvar på ridskolor och stall i Sverige. Uppsatsen undersöker om stallbackskulturen har ändrats över tid och att varför kvinnor dras till en verksamhet med maskulint kodad kultur. Både instruktörer och elever på ridskolorna uttrycker att disciplin och ordningsamhet som förknippas med det militära tillför trygghet och är en viktig säkerhetsaspekt. Utbildningen av ridinstruktörer på Strömsholm har en stor betydelse för stallbackskulturen på de Svenska ridskolorna. Slutsatsen är att det är svårt att avgöra i hur stor utsträckning de militära normerna finns kvar inom ridskolan och att de främsta orsakerna till att flickor dras till ridskolan är sociala aspekter så som samhörighet samt trygghet i form av ridinstruktörer som upplevs som kompetenta och de ramar instruktörerna tillför.

INLEDNING

Syftet med den här uppsatsen är att studera den befintliga forskningen för att undersöka om den militära stallbackskulturen fortfarande lever kvar på ridskolor och stall i Sverige. Stallbackskulturen, det vill säga de sociala normerna och beteendemönstren inom ridskolor har länge uppfattats som militärisk trots att det militära avvecklats i mitten av 1900-talet. Ridinstruktörernas utbildning blev civil vid sidan av en helt civil organisation, Ridfrämjandet, som erbjöd utbildning för aktiva inom ridklubbarna. Ridsporten har även gått från en maskulin aktivitet till en övervägande kvinno- och flicksport, 85% av Svenska Ridsportförbundets (svRf) medlemmar är kvinnor och flickor. Instruktörernas undervisningsmetoder har ändrats och även utbudet på ridskolorna på grund av ekonomiska orsaker och förändringar i samhället utanför ridskolan, till exempel det stora utbudet av fritidsaktiviteter som ridskolan måste konkurrera om kunder med. Frågeställningarna är vad som egentligen är militäriskt och i hur stor utsträckning det fortfarande finns kvar. Det militära ses enligt normen som manligt, hur har stallbackskulturen ändrats och varför stannar flickor på den ”manliga” ridskolan?

LITTERATURSTUDIE

I Susanna Hedenborgs artikel ”Till vad fostrar ridsporten? En studie av ridsportens utbildningar med utgångspunkt i begreppen tävlingsfostran, föreningsfostran och omvårdnadsfostran” (2008), analyserar författaren fostran inom ridsporten. Syftet med artikeln är att förklara vad ridsportens utbildningar fostrat till. Som material och metod har Hedenborg använt sig av verksamhetsberättelser från organisationen Ridfrämjandet, utfört intervjuer med Ridfrämjandets riksinstruktörer samt analyserat två ridhandböcker. (Hedenborg, 2008)

Hedenborg gör skillnad mellan tävlingsfostran och omvårdnadsfostran, det senare menar hon att präglar ridsporten. Hedenborg förklarar att en stor del av utbildningen som bedrivs inom ridsportens organisationer inte har tävlingsfokus utan innefattar ledarskapsutbildningar och utbildning i hur hästar hanteras och tas om hand i stallet.

Enligt Hedenborg kan den övervägande kvinnliga genusfördelningen i stallen och på ridskolor förklaras med hjälp av detta, hon menar att eftersom fostran inom ridsporten inte handlat om tävling har män dragits till andra idrotter. (Hedenborg, 2008).

Ridning och hästhantering i Sverige har historiskt sett utövats av män, dels inom det militära, dels inom jordbruket och inom transportsektorn (Thorell och Hedenborg, 2015; Hedenborg, 2008). I och med användandet av motoriserade fordon försvann hästen gradvis från alla dessa sektorer under 1900-talet. Runtom i Europa har de olika militära institutionerna till exempel Spanska Ridskolan i Wien och Cadre Noir i Saumur fått ändra sin verksamhet för att kunna fortsätta, ryttarna på dessa akademier deltar i uppvisningar, medan man i Strömsholm som numera är civilt har fortsatt utbilda ridinstruktörer (Thorell och Hedenborg, 2015). Samtidigt som ridinstruktörer började utbildas på Strömsholm år 1949 (Thorell & Hedenborg, 2015) hade föreningen Ridfrämjandet bildats år 1948 med syfte att ”värna om den Svenska Varmblodiga hästen genom att etablera ridsporten som folksport”(Hedenborg). Ungdomarnas aktivitet inom idrotten ökade starkt under tiden efter andra världskriget, inte minst inom ridsporten. Efter några år uppfattades det inom Ridfrämjandet att andelen unga medlemmar i ridföreningarna ökade och en egen ungdomsnämnd bildades år 1962. Organisationen anställde två ungdomsinstruktörer som ansvarade för anordnandet av olika kurser och utbildningar riktade till ungdomar. (Hedenborg

Thorell och Hedenborg har i artikeln ”Riding Instructors, Gender, Militarism, and Stable Culture in Sweden: Continuity and Change in the Twentieth Century” (2015) har som syfte att förklara varför militära, maskulina normer fortfarande existerar i stallbackskulturen trots att ridsportutövarna i allt större utsträckning är kvinnlig studerat utbildningen av ridinstruktörer på Ridskolan Strömsholm. Thorell och Hedenborg har utfört intervjuer med fyra ridinstruktörer som studerat på Strömsholm under 1960-, -70- och -80- talen. Som källmaterial har forskarna använt olika skrivna dokument från 1960-80-talen bland annat kursbeskrivningar och tidningsartiklar, även litteratur från den tiden som handlade om ridsport och ridundervisning användes. Ridskolan Strömsholm var från början arméns ridskola men började utbilda civila ridinstruktörer år 1949 och blev slutligen helt civilt år 1968. Thorell och Hedenborg menar att en orsak till att de militära normerna har levt kvar så länge är att lärarna som började utbilda de civila ridinstruktörerna är samma personer som jobbade då Strömsholm utbildade militärerna. Dessutom uppger de intervjuade i studien att de upplever att auktoritärt ledarskap tillför trygghet. (Thorell & Hedenborg, 2015).

Artikeln ”From giving orders to engaging in dialogue: Military norms being challenged at the Swedish riding school” (Thorell et al., 2016) beskriver att stora förändringar har skett inom idrottsrörelsen i Sverige på grund av privatisering och individualisering. Syftet med artikeln är att undersöka och analysera hur ridinstruktörer idag ser på sin professionella roll och hur de anpassar sig efter förändringar. Som metod har intervjuer av tio stycken yrkesverksamma ridinstruktörer utförts. Thorell et al. Kom fram till att instruktörerna upplever ridsporten vara präglad av militära ideal men att de har fått ändra på sina undervisningsmetoder av ekonomiska skäl, ridsporten konkurrerar med så många andra idrotter så det är viktigt att hitta sätt för att få utövarna att stanna kvar i ridsporten. (Thorell et al., 2016)

Forsberg och Tebelius (2011) har gjort en studie i syfte att ta reda på hur flickor på en ridskola uppfattar sin identitet i förhållande till sin fritidsaktivitet, att rida och tillbringa tid i stallet. Forskarna har intervjuat sex stycken flickor som rider på samma ridskola. I Forsberg och Tebelius artikel tar författarna upp att ridsporten karaktäriseras av manliga normer som hierarkier och disciplin men ändå är utövarna främst kvinnor. Forsberg och Tebelius kom fram till att flickornas hobby i hög grad formade deras identitet, de kände sig trygga i stallet och upplevde en stark sammanhållning med de andra flickorna som vistades där. Flickorna upplevde inte hets angående kroppsideal. Det viktigaste för flickorna enligt Forsberg och Tebelius var fem olika aspekter, förhållandet till hästen, viljan att utvecklas som ryttare, det hårda och smutsiga arbetet, oväntade utmaningar och den starka vänskapen flickorna emellan. (Forsberg & Tebelius, 2011)

Thorell et al. Har i artikeln ”The Swedish riding school: a social arena for young riders” (2017) undersökt hur unga ryttare upplever ridskolan. Sex stycken fokusgrupper på sex olika ridskolor i Sverige intervjuades och användes som material till studien. Forskarna kom fram till att ridinstruktörernas roll är stor, att ungdomarna ser upp till dem och att ett slags mästare-lärling- förhållande ofta finns. Thorell et al. Skriver även att den primära orsaken för ungdomar att söka sig till ridskolorna är de sociala kontakterna som finns där, ungdomarna kände också att ridskolan var en plats där de hade möjlighet att vara med och påverka. (Thorell et al., 2017)

DISKUSSION

Enligt Thorell et al. (2016) har den Svenska ridlärartraditionen blivit kritiserad för att vara gammalmodig. På Ridskolan Strömsholm utbildades militärer i ridkonst men så småningom började även civila tas in på instruktörskurserna, år 1968 tog en ny organisation över på Strömsholm med uppgift att utbilda ridinstruktörer och år 1970 var alla deltagare civila. Den så kallade militära traditionen på Strömsholm var kvar trots att kursdeltagarna var civila och fler och fler var kvinnor åtminstone delvis på grund av att lärarna fortfarande var kvar sedan den militära tiden. (Thorell & Hedenborg, 2015)

I en annan studie (Thorell et al. 2016) ifrågasätts de militära normerna och den eventuella avvecklingen av dem studeras. Thorell et al. (2016) har även här intervjuat ett antal ridinstruktörer utbildade på Strömsholm mellan 1960 och -90 talen. I studien kommer det fram att flera av instruktörerna har fått börja anpassa sin pedagogik mer efter elevernas individuella behov, det går inte längre att bara stå och ropa ut instruktioner. Förändringen i instruktörernas pedagogiska förhållningssätt beror enligt de intervjuade till stor del på ekonomiska förändringar i samhället. Det finns ett mycket större utbud av fritidsaktiviteter för barn att välja mellan vilket leder till att ridskolorna nu måste konkurrera med andra sporter, ridskolorna måste erbjuda mer attraktiva aktiviteter och blir tvungna att tänka strategiskt för att få kunderna att stanna. En annan förändring är att allt yngre barn börjar rida, traditionellt har det funnits en åldersgräns på cirka sju år men numera väljer barnen idrottsgren allt tidigare och även ridskolan måste erbjuda aktiviteter åt yngre barn för att inte tappa kunder. (Thorell et al. 2016)

I båda studierna, Thorell & Hedenborg (2015) och Thorell et al. (2016) uttrycker de intervjuade ridinstruktörerna hur de tycker att ordning och reda, disciplin och ansvar är viktiga egenskaper och värderingar inom ridsporten. Trots skiftet till en mer coachande undervisningsstil och förändringar i ridskolornas aktiviteter vill de intervjuade ändå starkt trycka på vikten av att följa traditioner (Thorell et al. 2016). Ridinstruktörerna motiverar viljan att bevara traditioner och att värdera ordning och disciplin med att det är en fråga om hästarnas välfärd och även om säkerhet (Thorell et al. 2016)

I Sverige är 85% av ridande flickor och kvinnor (Forsberg & Tebelius, 2011). Forsberg & Tebelius (2011) menar att begrepp som hierarkier, ordning och disciplin är manligt kodade och vill därför undersöka hur det kommer sig att de flesta utövarna inom ridsporten, där dessa så kallade manliga uttryck är normen, är flickor och kvinnor. Enligt tidigare forskning söker sig flickor till omgivningar där de kan känna sig trygga och till exempel inte behövde oroa sig över hur de skulle uppfattas av andra.

Forsberg & Tebelius följde under en längre period med sex stycken flickor som tillbringade en stor del av sin tid på en och samma ridskola, flickorna var i åldern 14-16 år, de ville ta reda på orsakerna till att flickorna ville tillbringa all sin fritid i stallet. (Forsberg & Tebelius, 2011)

Forskarna delade upp sitt resultat enligt tre teman, hästhantering, hårt arbete och en fristad från den sociala pressen. Att bli en duktig ryttare visade sig vara en stor motivation för flickorna, det medförde status att vara en duktig ryttare, och känslan av att lyckas med svåra hästar upplevdes viktig. Hästarnas välmående var även mycket viktigt för flickorna, det visade sig att de flesta hade kommit till ridskolan från första början på grund av ett stort intresse för djur. Flickorna kände att det var betydelsefullt med det fysiska arbetet i stallet, arbetet fick dem att känna sig kompetenta och de slutade bry sig om sitt utseende, det var viktigare att klara av svåra uppgifter och ta ansvar. Vänskapen mellan flickorna i stallet visade sig också ha stor betydelse, flickorna värdesatte sammanhållningen i sitt gäng och menade att de inte brydde sig om omvärldens blickar. De hade fått större självförtroende även utanför stallet. (Forsberg & Tebelius)

Thorell et al. (2017) har studerat hur ungdomar upplever ridskolan, de har intervjuat sex fokusgrupper på olika ridskolor i Sverige och kommit fram till att de sociala faktorerna är den största orsaken till att delta i ridskolornas aktiviteter. Forskarna var bland annat intresserade av hur ungdomarna upplever instruktörerna på ridskolan. Lärandet på ridskolan sker till stor del genom att yngre tar efter äldre förebilder, ofta ridinstruktörerna, många av de intervjuade nämnde sina instruktörer som de tyckte speciellt mycket om. Den sociala aspekten på ridskolan diskuterades mycket och stämningen på ridskolan verkade vara en orsak för många att stanna kvar. En speciell negativ aspekt uppmärksammades också och det var utseendefixering och press på att till exempel klä sig i vissa märken. (Thorell et al. 2017)

Thorell et al. (2017) menar att deras intervjuer visar att en militär tradition fortfarande finns kvar i stallbackskulturen, de intervjuade beskriver sina ridinstruktörer som auktoritära och att de skulle bemötas med respekt. Däremot tyckte de intervjuade också att instruktörerna bemötte sina elever med respekt. Ungdomarna tyckte att de hade ganska stor möjlighet att påverka aktiviteterna på ridskolan men inte själva ridundervisningen, däremot kände inte ungdomarna heller något behov av att förändra ridundervisningen utan litade på sina instruktörers kunskap. Studien visar att ungdomar som deltar i ridskolans aktiviteter får med sig viktiga personliga färdigheter och att den militära stallbackskulturen som till stor del uppehålls av ridinstruktörerna håller på att luckras upp. (Thorell et al. 2017)

Två av studierna (Thorell & Hedenborg 2015, Thorell et al. 2016) visar på att kulturen på Ridskolan Strömsholm och utbildningarna där har en stor betydelse för stallbackskulturen på de Svenska ridskolorna eftersom de flesta ridinstruktörerna tar med sig kulturen och värderingarna från Strömsholm. En frågeställning som tas upp av Forsberg och Tebelius (2011) är varför en maskulin militärisk kultur lever kvar i en kvinnodominerad omgivning vilket pekar på att militär och maskulin inte behöver vara synonymt. I alla studier uttrycker de som har blivit intervjuade, både ridinstruktörer och ungdomar, att det är en viktig säkerhetsmässig faktor att reglerna är strikta. De ungdomar som intervjuats av Forsberg och Tebelius (2011) och Thorell et al. (2017) uttrycker även att de upplever trygghet och struktur som följd av disciplinen på ridskolorna. Pedagogiken verkar ändå ha ändrats med tiden och gått från att ge order till en mer individanpassad stil (Thorell et al. 2016). Det är en följd av den hårdare konkurrensen mellan ridning och andra sporter och även för att allt yngre barn börjar på ridskola och instruktörerna måste anpassa sin undervisning efter det, en femåring har inte samma förmåga att ta in information som en tioåring (Thorell et al. 2016).

Forsberg och Tebelius (2011) intervjuade i sin studie endast sex stycken ungdomar som alla red på samma ridskola och var vänner, detta ger ett ganska smalt material att dra slutsatser från. Thorell et al. (2017) hade en betydligt större grupp av informanter spridda över sex olika ridskolor. Forsberg och Tebelius (2011) hade en möjlighet att analysera sin grupp betydligt djupare än Thorell et al. (2017) men fick ingen variation. Bland annat upplever Forsberg och Tebelius (2011) grupp att utseendefixering inte förekommer i stallet medan det i Thorell et al. studie (2017) upplevs som ett stort problem. Det kan tyda på att kulturerna mellan de olika ridskolorna skiljer sig åt i det avseendet, studierna är även gjorda med ett antal års mellanrum vilket kan betyda att klimatet överlag har ändrats under den tiden, kanske hela samhället har blivit mer utseendefixerat.

Den militära kulturen som tidigare funnits på Strömsholm som beskrivs av Thorell och Hedenborg (2015) då elever som var civila eller kom från mindre bemedlade familjer kunde diskrimineras väldigt grovt och det fanns betald personal som tog hand om hästarna och till och med sadlade åt dem som skulle rida verkar inte finnas längre i den moderna ridskolan. Det verkar vara ganska mycket av det så kallade militära som har försvunnit, kanske det som ännu finns kvar måste göra det ur ett säkerhetsperspektiv. Ridning går ut på att lära sig hantera stora flyktdjur och är en riskfylld aktivitet, det hade varit intressant att veta hur undervisning sker och hur kulturen ser ut inom andra farliga sporter och aktiviteter.

Slutsats

Det går inte att avgöra i hur stor utsträckning det militäriska fortfarande sitter kvar inom ridsporten, det hade behövt göras flera studier om det, jag tycker det borde definieras bättre vad den militära kulturen faktiskt innebär. Det som tydligt visas är att flickor dras till ridskolan på grund av det sociala, umgänget med kamrater och ridinstruktörerna som de ofta beundrar, ridskolan erbjuder trygghet och ett utrymme där en sociala pressen minskar och ungdomarna får vara sig själv.

REFERENSER

Litteratur

Forsberg, L. & Tebelius, U. (2011) The riding school as a site for gender identity construction among Swedish teenage girls. *World leisure journal*, 53:1, 42-56

Hedenborg, S. Till vad fostrar ridsporten? En studie av ridsportens utbildningar med utgångspunkt i begreppen tävlingsfostran, föreningsfostran och omvårdnadsfostran.

Thorell, G., Augustsson, C., Stråhlman, O. & Morgan, K. (2017) The Swedish riding school: a social arena for young riders, *Sport in society*, DOI: 10.1080/17430437.2017.1390564

Thorell, G. & Hedenborg, S. (2015) Riding instructors, Gender, Militarism, and Stable Culture in Sweden: Continuity and Change in the Twentieth Century, *The International Journal of the History of Sport*, DOI: 10.1080/09523367.2015.1021337

Thorell, G., Hedenborg, S., Stråhlman, O. & Morgan, K. (2016) From giving orders to engaging in dialogue: Military norms being challenged at the Swedish riding school, *International Review for the Sociology of Sport*, DOI: 10.1177/1012690216665111